

33

säkra tips från
Sveriges gröna näringar

Klimatet
Maten
Jobben

Aldrig tidigare har de avgörande frågorna på ett så tydligt sätt som nu varit bondens frågor.

Vi bönder är övertygade om att jorden, skogen, trädgården och landsbygdens miljö är resurser som behöver användas än mer för att möta gemensamma globala och lokala utmaningar. De gröna näringarna är en strategisk tillgång för Sveriges framtid. En framtid som kräver såväl visioner som ansvar.

Delar du vår övertygelse?

Här följer 33 säkra tips för fler småföretag och en hållbar tillväxt. 33 säkra tips för dig som vill hjälpa till att lösa de utmaningar vi alla står inför.

◁ **ELIN SVENSSON** på gården Janspers i Stora Skedvi, Dalarna, är bonde med 180 mjölkkor och växtodling. Gården sysselsätter sex personer.

Över 400 000 personer arbetar inom Sveriges gröna näringar. I många kommuner står de gröna näringarna för vart fjärde jobb.

▷ **MARTIN LARSSON** på gården Bratteborg i Uddebo, Västra Götaland, har köttproduktion och entreprenad. Verksamheten drivs av Martin och sambon Jenny Ribbfors.

Var femte bonde uppger att mer personal behövs. Enklare regler för små arbetsgivare skulle få fart på nyrekryteringen.

De gröna näringarna – företag där jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö är grundläggande resurser – skapar jobb i hela landet. I våra näringar arbetar drygt 400 000 personer vilket är nästan var tionde av alla sysselsatta i Sverige. Omsatt i pengar bidrar vi med över 200 miljarder kronor, eller med 8 procent, till det samlade värdet av produktionen av varor och tjänster (BNP) i Sverige.

Våra näringar har stora möjligheter att växa. Människors efterfrågan på god och närproducerad mat, förnybar energi och upplevelser på landsbygden ökar. Det kan ge många nya jobb, inte minst i områden där sysselsättningen i dag inte är så hög och där grundläggande service går förlorad utan ett aktivt företagande. Det ger ungdomar möjligheter att förverkliga sina företagsidéer och visioner också på landsbygden.

För att ta tillvara alla affärsmöjligheter krävs likvärdiga förutsättningar för att bo och bedriva företag på landsbygden som i staden. För såväl kvinnor som män. I dag bor lika många människor på landsbygden och i små orter som i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Det vill säga cirka två miljoner invånare.

Jobben

14 säkra tips för fler jobb

Ge småföretagen möjlighet att anställa.

Det finns ett behov av att öka arbetskraften i de gröna näringarna. Var femte bonde uppger i en LRF-undersökning att mer personal behövs. När bonden får definiera den viktigaste politiska åtgärden för att få småföretagare att kunna, och våga, anställa uppger sex av tio minskade egen- och arbetsgivaravgifter. Nästan varannan säger att regelförenklningar kopplade till personalfrågor skulle få fart på nyrekryteringar.

1. Fortsätt sänka socialavgifterna (egen- och arbetsgivaravgifterna) för småföretag.
2. Förenkla reglerna för små arbetsgivare. Ta bort ett antal rapporterings- och dokumentationskrav som tar onödig tid från företagandet.

Koppla på hela Sverige.

En väl fungerande service och infrastruktur är avgörande för att kunna bedriva företag. Landsbygden måste därför utvecklas i takt med övriga landet.

3. Inför ett politiskt mål att det ska finnas tillförlitlig mobiltelefon-täckning och internet med bra prestanda överallt i Sverige.
4. Borga för att tillgången till service och infrastruktur är likvärdig för boende och företag över hela landet.
5. Höj anslagen till enskilda vägar och säkerställ bärigheten på det finmaskiga statliga vägnätet.

Minska regelbördan för småföretagare.

En del har gjorts för att minska regelbördan men förändringarna märks fortfarande väldigt lite hos den enskilda företagaren. Regelförenklningarna måste upplevas av företagaren. Regelverk som LAS utgår från stora företag och upplevs som krångliga för små företag.

6. Inför ett regeltak och nolltolerans för ökad regelbörda för småföretagen – och minska den befintliga regelbördan. LRFs beräkningar visar att det är fullt möjligt att minska regelbördan i de gröna näringarna med minst 40 procent.
7. Upprätta en strategisk plan med ett tydligt mål att fördubbla andelen kvinnor som driver egna företag under nästa mandatperiod.
8. Inför ett miljöanpassat skogsavdrag genom att tillämpa dagens skatteregler för rationaliseringsförvärv vid alla förvärv. Skogsföretagaren behöver då inte avverka lika mycket för att få samma finansieringseffekt vid förvärv.
9. Inför ett schablonavdrag för enskilda näringsidkare så att de jämföras med aktiebolag och fåmansföretag när det gäller kostnader för exempelvis friskvård och representation.
10. Tillåt småskalig direktförsäljning av gårdsproducerat öl och vin.

Öka tryggheten för företagare.

För att starta eget, investera och utveckla sitt företag krävs trygghet. Det handlar både om äganderätt och om ett stabilt socialt skyddsnät för företagare.

11. Fullfölj Eckerhallska utredningens förslag om trygghetssystem för företagare. Börja med en tydlig definition av vilken inkomst som ska ligga till grund för egenföretagarnas sjukpenninggrundande inkomst samt slopa nedräkningsfaktorn.
12. Låt företagaren själv få välja antal karensdagar. Ändra regeln för personer över 55 år så att de också kan välja färre karensdagar.
13. Inför möjlighet för företagare att använda vab-peng för att finansiera barntillsyn.
14. Ge markägaren högre ersättning när staten eller annan aktör med tvång tar mark i anspråk för olika infrastruktursatsningar. Lagstiftningen ska eftersträva ersättningar i paritet med vad parterna skulle ha kommit överens om vid en vanlig affärsupp-görelse. Vid expropriationer med starka kommersiella inslag ska markägaren få del av den vinst som expropriationen ger upphov till.

► LENNART SVENZÉN och lilla Sunniva på Nöbble Gård i Rockneby, Kalmar, har ekologisk mjölkproduktion och växtodling. På gården framställs också kallpressad rapsolja.

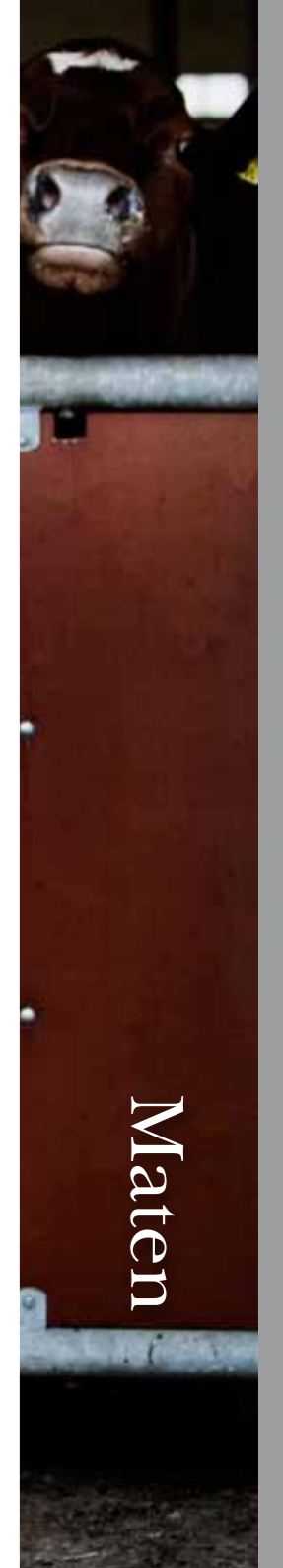
Svenska konsumenter vill veta var maten kommer ifrån. Utöka den obligatoriska ursprungsmärkningen att gälla all mat och inte bara nötkött, ägg, honung, frukt och grönsaker.

Allt fler konsumenter i Sverige efterfrågar närproducerad och trygg mat. Mer än sju av tio föredrar mat som producerats i landet. Fyra av tio tycker att det är viktigt att maten är regionalt och lokalt producerad. De uppger skäl som kortare transporter, miljö, småskalig produktion och en levande landsbygd. Många väljer i dag mat utifrån vad som är gynnsamt för klimatet.

Sverige har världens skarpaste miljö- och djurskyddsregler. Vårt jordbruk har minskat utsläppen av klimatgaser med 14 procent mellan 1990 och 2005. Importerat nötkött har 30–40 procent högre utsläpp än svenskt nötkött, för att nämna ett exempel.

Den svenska bonden har en stark och förväntansfull marknad att möta. Lägg därtill att världens matproduktion enligt FN behöver öka med 70 procent till år 2050, samtidigt som växthus-effekten och klimatförändringar påverkar förutsättningarna att producera mat. På grund av detta ser allt fler länder produktionen av mat som en viktig strategisk resurs och formulerar därför nationella strategier för ökad matproduktion utifrån ett hållbarhets-, klimat- och försörjningsansvar.

Med god vattentillgång och relativt gynnsamma väderförhållanden ökar förväntningarna på länder som Sverige att öka sin matproduktion. Tyvärr har utvecklingen gått i motsatt riktning under senare år. Produktionen har minskat sedan 1995 och Sverige är importberoende av de flesta jordbruksvaror förutom spannmål. Importvärdet för livsmedel 2008 uppgick till 88 miljarder kronor medan exportvärdet utgjorde 48 miljarder kronor.

11 säkra tips för mer **svensk mat**

Stärk konkurrenskraften

och öka den svenska produktionen.

Bonden konkurrerar på en öppen europeisk marknad, vilket kräver likvärdiga villkor som i övriga länder. Sverige har världens tuffaste miljö- och djuromsorgsregler. Det är bra. Men bonden måste också få betalt för dessa mervärden.

15. Ta fram en svensk livsmedelsstrategi som tar sikte på att Sverige inom 10 år ska ha ett positivt handelsnetto på livsmedelsområdet.
16. Gör energi- och andra produktionsskatter konkurrensneutrala, sänk skatter eller öka återbetalningen så att den svenska bonden får likvärdiga kostnadsvillkor som andra bönder på den gemensamma marknaden.
17. Ställ samma produktionskrav, bland annat gällande miljö och djuromsorg, på importerad mat som på svensk mat vid inköp i kommuner, landsting och stat.
18. Behåll EUs jordbrukspolitik gemensam även efter 2013 och undvik 23 nationella system. Det är en förutsättning för EUs fria gemensamma marknad.

Låt konsumenten välja.

I stort sett alla undersökningar visar samma sak – svenska konsumenter vill veta var maten kommer ifrån. Man vill ha en tydlig ursprungsmärkning för att kunna göra egna val.

19. Inför obligatorisk ursprungsmärkning på all mat, inte bara på nötkött, ägg, honung, frukt och grönsaker. Inför märkningen såväl i butik som på restaurang och i storhushåll.

Främja den hållbara matproduktionen.

Svensk matproduktion har i en internationell jämförelse lägre påverkan på klimat samt havs- och grundvatten. Kväveutlakningen i det svenska jordbruket har minskat med 7 000 ton mellan 1995 och 2003, mycket tack vare bra rådgivning.

Djurskyddet och djurhälsan är unikt hög. Vi bönder vill fortsätta vara världsledande och utveckla miljö- och djurskyddet, samtidigt som vi ska vara konkurrenskraftiga.

Den svenska tillämpningen av EUs vattendirektiv och överenskommelsen i Baltic Sea Action Plan brister i avvägningen mellan miljökrav och konkurrenskraft. Tillämpningen av vattendirektivet kostar Sveriges bönder och kommuner mellan 20 och 60 miljarder kronor. Här krävs politiskt ansvar och politiska avvägningar.

20. Exportera det framgångsrika svenska rådgivningsprogrammet *Greppa näringen* till övriga länder runt Östersjön.
21. Behåll den höga djurskyddsnivån i Sverige, och se till att andra länder följer efter.
22. Modernisera djurskyddslagen. Minska den administrativa bördan utan att göra avkall på djurens välbefinnande.
23. Bekosta vattenvårdande insatser i de gröna näringarna med medel från Landsbygdsprogrammet vid tillämpningen av EUs vattendirektiv.
24. Omförhandla kväve- och fosforutsläppen i Baltic Sea Action Plan så att de blir kostnadseffektivt fördelade mellan länderna. Den svenska nivån är för hög i relation till övriga nationer.
25. Värna framtidens livsmedelsproduktion genom att stärka skyddet för svensk åkermark. Vid intresseavvägningen mellan samhällsutbyggnad (bostäder, vägar, köpcentra) och bevarandet av värdefull åkermark måste intresset att bevara åkermark väga tyngre.

► BIRGIT NIVA på Nivagården i Korpikylä, Norrbotten, har 267 hektar skog. Gården har funnits i familjens ägo i 300 år.

För att nå ett hållbart samhälle är det nödvändigt att öka användningen av förnybar energi från skog, jord, vind och vatten. 70 procent av energikonsumtionen år 2020 kan vara förnybar energi.

Klimatförändringen är den största politiska utmaningen för världen. För att möta förändringen krävs mod, ansvar och kreativa lösningar. De gröna näringarna bidrar på flera sätt. Vår produktion, som bygger på fotosyntesen, skapar nya gröna celler vilka fångar upp koldioxid som dessutom lagras i skog och mark. Vi ser också över och minskar våra utsläpp. Sverige har unika tillgångar av förnybar energi både i skogen och på åkrar. För att nå ett hållbart samhälle är det nödvändigt att öka användningen av förnybar energi från skog, jord, vind och vatten.

Tusentals bönder och landsbygdsföretagare vill hitta, och hittar, många nya affärsmöjligheter i form av skogsbränsle, vindkraft och biogas. Skogen är en källa för såväl träprodukter och massa, som bioenergi och förnybara drivmedel. Mer än 25 procent av Sveriges energiförsörjning kommer från skogen och drygt 60 procent av all uppvärmning sker med energi från skogen.

Tillverkningen av drivmedel från skogsråvara och restprodukter från cellulosaindustrin kommer sannolikt att bli ett värdefullt bidrag i energiomställningen. En ökad tillväxt i våra skogar ökar dessutom skogens kapacitet att binda kol. Våra gårdar har blivit en källa för såväl mat som energiproduktion. Gödsel från en ko ger biogas motsvarande 800 liter bensin per år.

Den förnybara energin kan stå för 70 procent av den svenska energikonsumtionen år 2020. Vi har också goda förutsättningar att öka vår energieffektivitet och minska energianvändningen. En kraftfull satsning möjliggör en grön tillväxt med låg klimatpåverkan, nytt entreprenörskap och nya jobb i hela landet. Ökad tillväxt kombineras med ökad miljönytta.

8 säkra tips för ett **bättre klimat**

Öka andelen förnybar energi.

Både regering och opposition har för låga ambitionsnivåer i omställningen till ett förnybart energisystem.

- 26.** Öka målsättningen för andelen förnybar energi från 50 till 70 procent till år 2020. Med rätt förutsättningar kan målet nås genom att öka andelen förnybar energi med 70 TWh, samtidigt som vi minskar energianvändningen med fyra procent per år (i förhållande till BNP).
- 27.** Öka målet för förnybara drivmedel från 10 till 20 procent till år 2020. Skapa förutsättningar för fortsatt utveckling, produktion och användning av biodrivmedel.
- 28.** Stöd metoder för ökad tillväxt i skogen, genom skogsplantering på mark som inte nyttjas, effektivare skogsgödsling och ökad användning av contortatall.
- 29.** Genomför förslagen från utredningen om jordbruket som bioenergiproducent (investeringsstöd för biogasproduktion, anläggningsstöd för snabbväxande lövträd och kontraktspremie för salixodling).
- 30.** Säg nej till utbyggt gasnät för fossil energi.

Klimat effektivisera mera.

De gröna näringarna har svaren på flera av samhällets utmaningar och är en förutsättning för att nå ett hållbart samhälle. Men en omställning kan kosta mycket pengar för en enskild småföretagare vilket gör att utvecklingen kan gå långsammare än nödvändigt.

- 31.** Stöd utveckling och demotester av ny energisnål teknik och initiera teknikupphandlingar av energisnåla maskiner och annan utrustning inom jord- och skogsbruk samt trädgård.
- 32.** Erbjud investeringsstöd för energisnåla lösningar vid större investeringar, och avsätt medel för energikartläggning och sparsam körning i landsbygdsprogrammet.
- 33.** Avsätt forskningsresurser för hur utsläppen inom livsmedelsproduktionen kan minska ytterligare, bland annat behövs ytterligare forskning kring idisslare och metangasutsläpp samt lustgas från mark.

Lantbrukarnas Riksförbund är en intresse- och företagarorganisation för människor och företag inom de gröna näringarna. LRFs nästan 170 000 medlemmar driver tillsammans 90 000 företag vilket gör oss till Sveriges största småföretagarorganisation. Våra medlemmar bedriver företag inom ett 60-tal olika näringsverksamheter där jorden, skogen, trädgården och landsbygdens miljö är grundläggande resurser.

En genomsnittsbonde har 3,7 olika verksamheter på sin gård. Det kan till exempel vara inom mjölkproduktion, köttproduktion, bioenergi, spannmålsodling, hästverksamhet, småskalig livsmedelsförädling, turism eller skogsbruk. Skogsnäringen är Sveriges största exportkälla.

LRF ska medverka till att utveckla företag och företagare inom de gröna näringarna så att de kan förverkliga sina ambitioner om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft.

